

Any 2011

Indicadors de salut laboral de Barcelona

C S B Consorci Sanitari
de Barcelona

 **Agència
de Salut Pública**

Autoria

Imma Cortès Franch
Lucía Artazcoz Lazcano

Servei de Salut Laboral
Agència de Salut Pública de Barcelona
Unitat de Salut Laboral de Barcelona

Barcelona, febrer de 2012

Si voleu citar dades d'aquest document, us demanem que ho feu de la següent manera: Agència de Salut Pública de Barcelona. Indicadors de salut laboral de Barcelona · Any 2011. Barcelona: Agència de Salut Pública de Barcelona; 2011.

INTRODUCCIÓ	4
OBJECTIUS	5
INDICADORS	5
RESULTATS	7
ESTRUCTURA ECONÒMICA I CARACTERÍSTIQUES DE LA POBLACIÓ	
TREBALLADORA	7
1. Taxa d'activitat	7
2. Població activa	8
CONDICIONS D'OCUPACIÓ	9
3. Taxa d'atur	9
4. Taxa de temporalitat	10
5. Contractació temporal	11
6. Població autònoma registrada	12
ESTAT DE SALUT	13
7. Incidència de lesions mortals per accident de treball (LMAT)	13
8. Incidència de lesions greus per accident de treball (LGAT)	13
9. Incidència de malalties professionals (MP)	13
10. Incidència de trastorns de salut relacionats amb el treball (TSRT)	13
11. Tipus de lesions greus i mortals per accident de treball	15
12. Tipus de malalties professionals	19
13. Tipus de trastorns de salut relacionats amb el treball	20
RECURSOS PER A LA PREVENCIÓ	22
14. Capacitat de fer complir la legislació específica de salut i prevenció de riscos laborals	22
CONCLUSIONS	23
REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES	24

Introducció

Al voltant de 800.000 persones residents a Barcelona són població activa i per tant estan exposades a condicions de treball amb efecte potencial sobre la seva salut, immerses en un mercat laboral i unes formes de treballar que s'han modificat substancialment en els últims anys i continuen un ritme de canvi extremadament ràpid.

En aquest context, els agents implicats en la prevenció dels riscos laborals necessiten, cada vegada més, dades vàlides, completes, representatives i actualitzades per a la presa de decisions. Per respondre a les necessitats d'informació dels diferents actors implicats en la prevenció de riscos laborals, es proposa un sistema d'indicadors estructurats en 5 grups, d'acord amb les recomanacions de l'Organització Mundial de la Salut (OMS)¹:

1. *Estructura sociodemogràfica i característiques generals de la població treballadora.*
2. *Condicions d'ocupació.*
3. *Riscos laborals.*
4. *Estat de salut.*
5. *Recursos per a la prevenció.*

Atesa la periodicitat de les dades secundàries que s'utilitzen, així com la necessitat dels agents a qui van adreçades, es proposen dos productes finals de contingut i periodicitat diferents:

- Periodicitat anual: 14 indicadors amb informació dels grups 1, 2, 4 i 5.
- Periodicitat quadriennal (o segons la realització de l'Enquesta de Salut de Barcelona) amb indicadors sobre els cinc grups^a.

En aquest document es presenta el primer dels productes.

---

^a Per aquest producte s'explorarà la possibilitat d'incloure dades de Barcelona de l'Enquesta Catalana de Condicions de Treball.

Objectius

Objectius principals

1. Monitoritzar l'evolució del mercat de treball de Barcelona.
2. Monitoritzar les tendències de les condicions d'ocupació i els trastorns de salut laboral.
3. Detectar canvis en alguns determinants de la salut (característiques del mercat laboral, recursos per a la prevenció).

Objectius secundaris

4. Guiar la planificació, execució i avaluació de programes per prevenir i controlar malalties, lesions o exposicions de risc.
5. Contribuir a la prioritització en l'assignació de recursos.
6. Contribuir a l'avaluació de les intervencions preventives.

Indicadors

Per a cada indicador, en l'apartat de resultats, es descriuen la definició, la fórmula de càlcul i les fonts d'informació.

1. Estructura sociodemogràfica i característiques de la població treballadora

- Taxa d'activitat segons sexe i edat.
- Població activa segons sexe, edat i sector econòmic.

2. Condicions d'ocupació

- Taxa d'atur segons sexe i edat.
- Taxa de temporalitat.
- Contractació temporal segons sexe, edat i nacionalitat.
- Població autònoma registrada.

La informació que recullen aquest apartat i l'anterior permet caracteritzar la població activa de Barcelona segons grans trets atenent a algunes característiques relacionades amb la salut de la població.

3. Estat de salut

- Incidència de lesions mortals per accident de treball.
- Incidència de lesions greus per accident de treball.
- Incidència de malalties professionals.
- Incidència de trastorns de salut relacionats amb el treball.
- Tipus de lesions greus i mortals per accident de treball segons sexe i classe social ocupacional.
- Tipus de malalties professionals segons sexe i classe social ocupacional.
- Tipus de trastorns de salut relacionats amb el treball segons sexe i classe social ocupacional.

Respecte els indicadors que recullen informació sobre les lesions per accident de treball (LAT) i malalties professionals (MP), cal tenir en compte algunes consideracions. Malgrat s'han descrit diferents limitacions en relació al registre d'aquests problemes de salut - com per exemple que es recullen fora de l'estructura de la salut pública, que estan basats en dades notificades majoritàriament pels empresaris, que existeix un important subregistre (especialment pel que fa a les MP) que reflecteix més la cobertura dels sistemes de compensació i dels sistemes de notificació que no pas la incidència real d'aquestes malalties² -, s'inclouen en la major part de sistemes d'informació en salut laboral^{1 3 4}. Per exemple, l'OMS inclou la incidència de malalties professionals com un indicador bàsic dels sistemes d'informació en salut laboral per l'interès que tenen aquests trastorns i a més recomana incloure aquesta informació en els sistemes locals, ja que a aquest nivell permet la comparació dins el mateix país i també la monitorització del seu comportament.

D'altra banda, pel càlcul d'un dels indicadors de les LAT es tenen en compte quatre tipus: 'in itinere', de causa natural, de trànsit en jornada laboral i traumàtics en jornada laboral. D'aquesta manera se separen els accidents en funció de la relació amb diferents condicions de treball i al mateix temps permet comparar amb dades d'altres indrets de l'estat i d'altres sistemes d'informació en salut laboral basats en la proposta de l'OMS.

Pel càlcul dels denominadors de les incidències de LAT i MP s'utilitza la població ocupada donada d'alta al règim general de la Seguretat Social (el majoritari) i a l'especial de la mineria del carbó. El numerador es refereix a totes les LAT o MP ocorregudes en persones que tenen cobertes les contingències professionals, això significa que a més dels dos règims esmentats hi pot haver LAT i MP ocorregudes en persones en altres situacions minoritàries, com el personal autònom que té cobertes aquestes contingències. Un altre aspecte que cal tenir en compte en relació tant als numeradors com als denominadors és que es refereixen a persones donades d'alta a la Seguretat Social en un centre de cotització de Barcelona i per tant el centre de treball podria ser un altre.

Les formes d'obtenció d'informació més habituals respecte les malalties relacionades amb el treball són les enquestes, els registres específics i en els casos que existeixen, els sistemes de notificació basats en una xarxa de metges sentinella. L'OMS considera que aquests tipus de trastorns encara estan en fase de recerca i que no es poden mesurar directament amb mètodes establerts que permetin construir indicadors, per tant ara per ara no els recomana entre els indicadors bàsics per la manca de comparabilitat entre països. Malgrat això, si que destaca l'interès d'aquesta informació en els àmbits en què se'n disposi, per això s'han inclòs indicadors obtinguts del sistema de vigilància de trastorns de salut relacionats amb el treball (TSRT) *Treball al CAP* de la Unitat de Salut Laboral de Barcelona, que són notificats pels professionals dels Centres d'Atenció Primària de la ciutat.

4. Recursos per a la prevenció

- Capacitat de fer complir la legislació específica de salut i prevenció de riscos laborals.

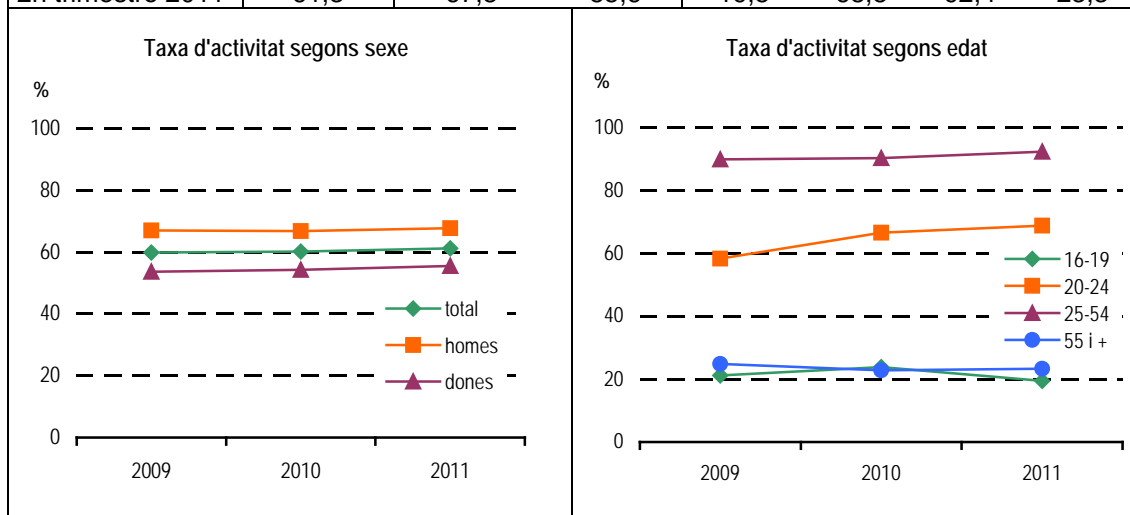
La informació sobre els recursos per a la intervenció és un aspecte molt rellevant en qualsevol sistema d'informació en salut laboral. Donada la manca d'informació a nivell local es proposa utilitzar un indicador habitual en aquests sistemes^{3,4}, que no ha estat utilitzat abans a Barcelona. El numerador de l'indicador es refereix al nombre d'inspectors i inspectores de la Seguretat Social amb àmbit d'actuació a la província de Barcelona, però que atesa l'organització d'aquesta institució, és el mateix personal que actua a nivell de Barcelona ciutat.

ESTRUCTURA ECONÒMICA I CARACTERÍSTIQUES DE LA POBLACIÓ TREBALLADORA

1. Taxa d'activitat

- Definició: Proporció de població activa entre la població de 16 anys i més.
- Càlcul: Nombre de persones actives / Nombre de persones de 16 anys i més.
- Font: Encuesta de Población Activa (EPA). Elaboració del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades de l'Institut Nacional de Estadística (INE).

Taxa activitat (%)	SEXE		EDAT				
	<i>total</i>	<i>homes</i>	<i>dones</i>	<i>16-19</i>	<i>20-24</i>	<i>25-54</i>	<i>55 i +</i>
2n trimestre 2009	60,0	67,1	53,7	21,2	58,3	89,9	24,8
2n trimestre 2010	60,3	66,9	54,4	23,8	66,6	90,3	22,8
2n trimestre 2011	61,3	67,8	55,6	19,5	68,8	92,4	23,3

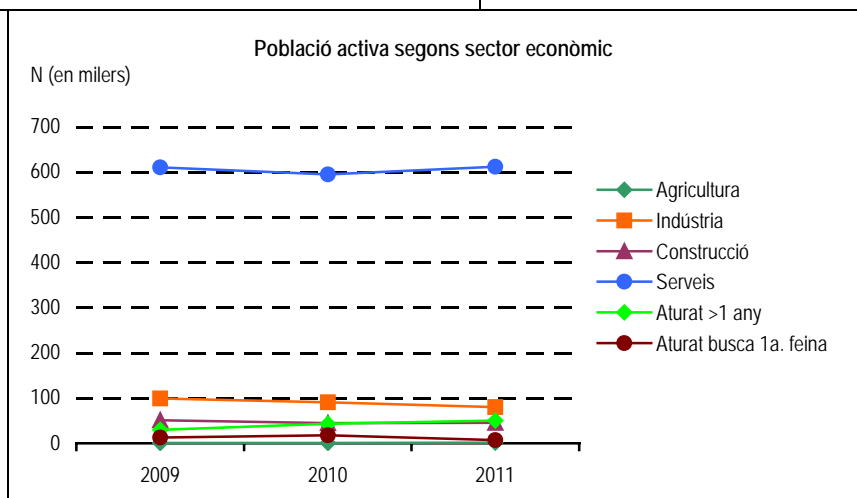
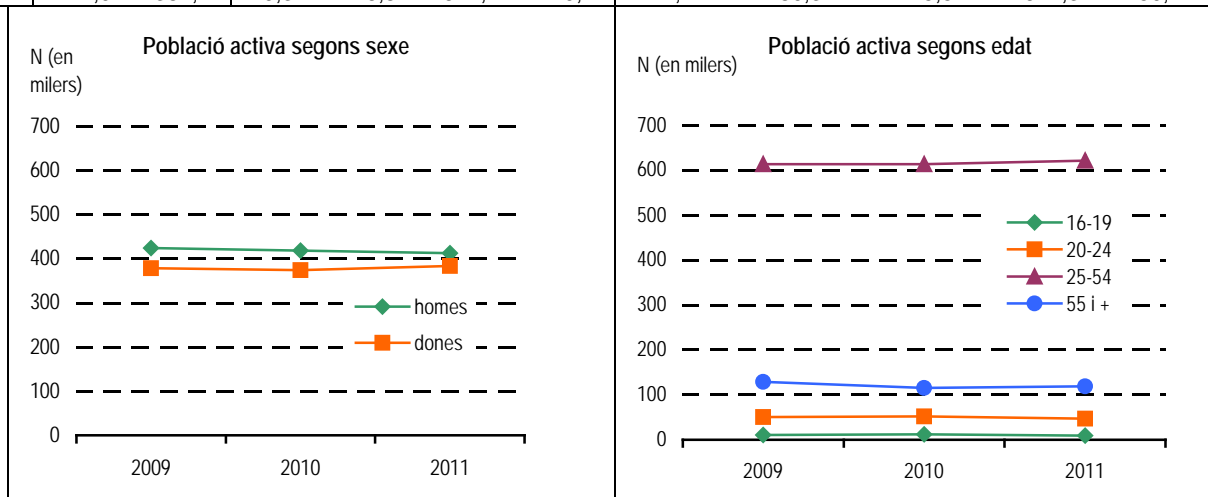

- ➔ Joves de 16 a 19 anys, persones majors de 54 anys i dones, són els grups amb menors taxes d'activitat.
- ➔ Hi ha hagut un increment en tots els grups d'edat i sexe respecte 2010, excepte els més joves, en els què la taxa ha disminuït.

2. Població activa

- Definició: Nombre de persones de 16 anys i més ocupades o en atur.
- Càlcul: Nombre de persones de 16 anys i més ocupades o en atur.
- Font: EPA. Elaboració del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades de l'INE.

Població activa (en milers)	SEXE		EDAT				SECTOR ECONÒMIC					
	homes	dones	16-19	20-24	25-54	55 i +	Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis	Aturat >1 any	Aturat busca 1a. feina
2n trimestre 2009	424,8	378,8	10,6	50,3	613,9	128,8	0,5	99,2	50,8	610,7	29,7	12,7
2n trimestre 2010	418,7	374,4	11,9	51,7	613,8	115,7	0,9	90,9	44,8	595,1	43,5	17,9
2n trimestre 2011	412,9	384,1	9,3	46,8	621,7	119,2	1,4	80,3	45,5	612,3	50,1	7,4

- ➡ Ha augmentat el nombre de dones que estan treballant o en disposició de fer-ho, mentre que el d'homes ha disminuït. El 2n trimestre de 2011 hi havia uns 5.800 homes menys que en el mateix moment de l'any anterior, i unes 9.700 dones més.
- ➡ Destaca la disminució del nombre de persones actives dels dos grups d'edat més joves i el lleuger augment de les més grans de 45 anys, així com la important davallada de població activa en el sector industrial que segueix la mateixa tendència de l'any anterior (unes 10.000 persones menys). També cal destacar l'important increment de les persones en atur de més d'un any de durada i sobretot, la disminució de les que busquen la primera feina (el segon trimestre de 2010 eren unes 17.900 persones i el mateix trimestre d'enguany, unes 7.400). D'altra banda es manté la presència absolutament majoritària del sector dels serveis, que ocupava més de 600.000 persones, fins i tot un nombre una mica superior al 2010 (unes 17.000 persones més el segon semestre de l'any).

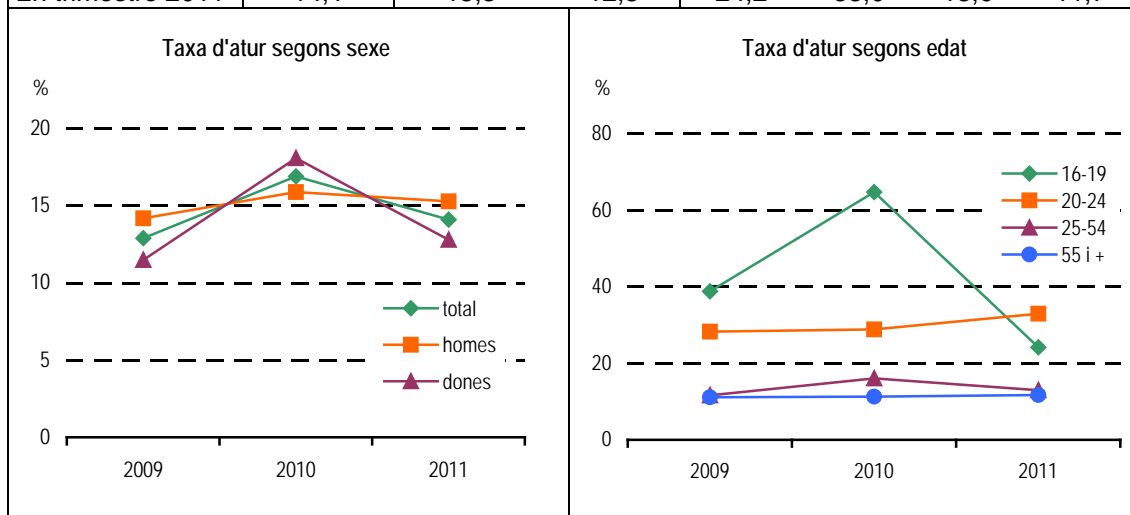

CONDICIONS D'OCUPACIÓ

3. Taxa d'atur

- Definició: Proporció de població aturada entre la població activa.
- Càlcul: Nombre de persones en atur / Nombre de persones actives.
- Font: EPA. Elaboració del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades de l'INE.

Taxa d'atur (%)	SEXE		EDAT				
	<i>total</i>	<i>homes</i>	<i>dones</i>	<i>16-19</i>	<i>20-24</i>	<i>25-54</i>	<i>55 i +</i>
2n trimestre 2009	12,9	14,2	11,5	38,8	28,3	11,6	11,1
2n trimestre 2010	16,9	15,9	18,1	64,8	28,9	16,1	11,3
2n trimestre 2011	14,1	15,3	12,8	24,2	33,0	13,0	11,7

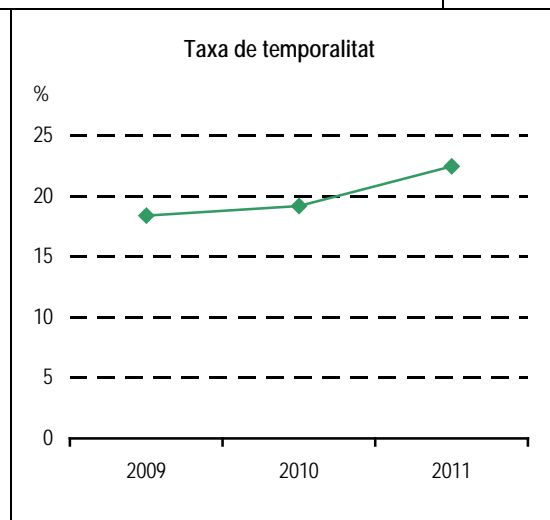

- ➔ Els grups amb majors taxes d'atur són les persones joves, sobretot les de 20 a 24 anys, seguides de les de 16 a 19, així com els homes.
- ➔ Respecte 2010 hi ha hagut una disminució en gairebé tots els grups analitzats, excepte les persones de 20 a 24 anys i les majors de 54. Destaca la disminució en les dones - el segon trimestre de l'any 2010 s'havia produït un gran increment en aquest col·lectiu - i sobretot en les persones més joves, entre les que la taxa d'atur s'ha reduït en més d'un 60%.

4. Taxa de temporalitat

- Definició: Proporció de població assalariada amb contracte temporal.
- Càlcul: Nombre de persones assalariades amb contracte temporal / Nombre de persones assalariades.
- Font: EPA. Elaboració del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades de l'INE.

Taxa temporalitat (%)	TOTAL
2n trimestre 2009	18,4
2n trimestre 2010	19,2
2n trimestre 2011	22,5

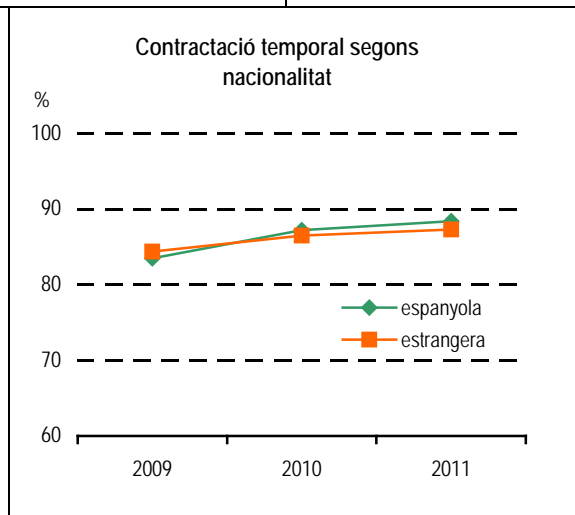
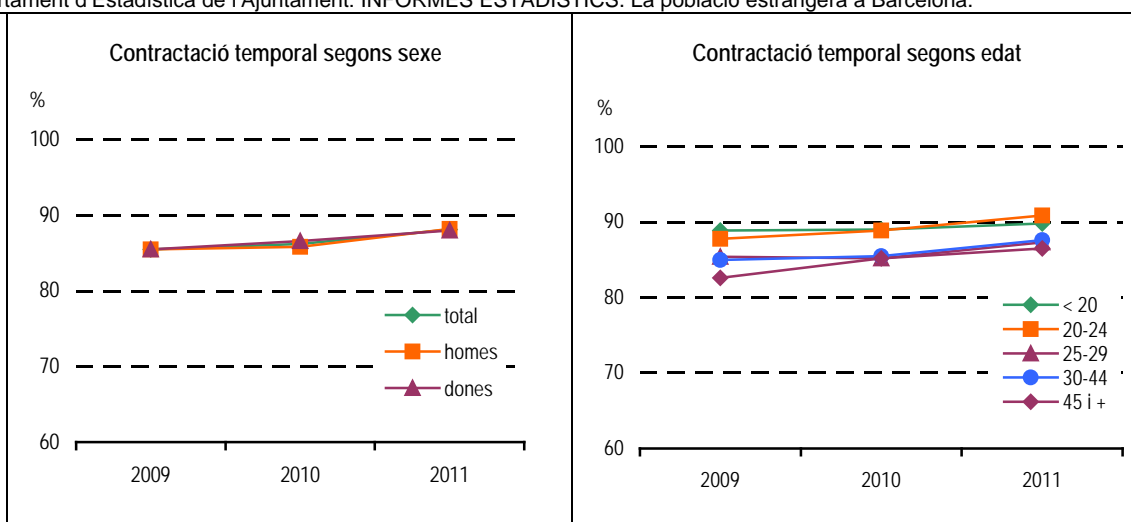
- ➡ El 2011 s'ha incrementat la proporció de persones assalariades amb contracte temporal.

5. Contractació temporal

- Definició: Proporció de nous contractes temporals respecte tots els nous contractes.
- Càlcul: Nombre de nous contractes temporals / Nombre de nous contractes.
- Font: Elaboració del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades de Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya.

Contractació temporal (%)	SEXE		EDAT					NACIONALITAT		
	total	homes	dones	< 20	20-24	25-29	30-44	45 i +	espanyola	estrangera
Setembre 2009	85,5	85,5	85,5	88,9	87,8	85,4	85,0	82,6	83,5	84,4
Setembre 2010	86,2	85,8	86,6	89,0	88,9	85,2	85,5	85,2	87,2	86,5
Setembre 2011	88,1	88,2	88,0	89,8	90,9	87,3	87,6	86,5	88,4	87,3

Nota: les dades de temporalitat segons la nacionalitat corresponen a l'any anterior complet i s'han obtingut de la publicació del Departament d'Estadística de l'Ajuntament: INFORMES ESTADÍSTICS. La població estrangera a Barcelona.

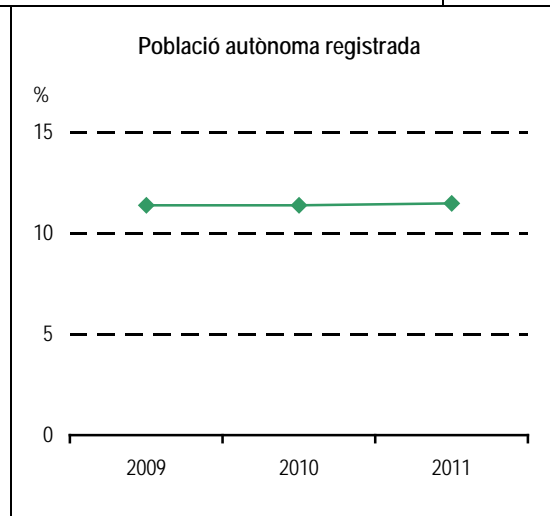

- ➔ Els nous contractes són majoritàriament temporals, en una proporció superior al 86% en tots els grups analitzats, entre els que destaquen les persones més joves amb valors al voltant del 90%.
- ➔ Respecte 2010, enguany hi ha hagut un augment de la proporció de nous contractes temporals en tots els grups.

6. Població autònoma registrada

- Definició: Proporció de població afiliada al règim especial de treballadors autònoms de la Seguretat Social respecte el total de població afiliada.
- Càlcul: Nombre de persones afiliades al règim especial d'autònoms / Nombre de persones afiliades a la Seguretat Social.
- Font: Elaboració del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades de Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya i del web de la Seguridad Social del Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.

Població autònoma registrada (%)	TOTAL
2n trimestre 2009	11,4
2n trimestre 2010	11,4
2n trimestre 2011	11,5

- ➔ La proporció de treballadores i treballadors autònoms s'ha mantingut estable respecte els anys anteriors.

7. Incidència de lesions mortals per accident de treball (LMAT)

- Definició: Incidència de LMAT per 100.000 persones afiliades al règim general de la Seguretat Social i a l'especial de la mineria del carbó.
- Càlcul: Nombre de LMAT mortals / Nombre de persones afiliades al règim general de la Seguretat Social i a l'especial de la mineria del carbó (mitjana anual).
- Font: Registre d'accidents de treball del Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya i elaboració del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades de Departament de Treball i del web de la Seguridad Social del Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.

8. Incidència de lesions greus per accident de treball (LGAT)

- Definició: Incidència de LGAT per 100.000 persones afiliades al règim general de la Seguretat Social i a l'especial de la mineria del carbó.
- Càlcul: Nombre de LGAT greus / Nombre de persones afiliades al règim general de la Seguretat Social i a l'especial de la mineria del carbó (mitjana anual).
- Font: Registre d'accidents de treball del Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya i elaboració del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades de Departament de Treball i del web de la Seguridad Social del Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.

9. Incidència de malalties professionals (MP)

- Definició: Incidència de MP per 100.000 persones afiliades al règim general de la Seguretat Social i a l'especial de la mineria del carbó.
- Càlcul: Nombre de MP / Nombre de persones afiliades al règim general de la Seguretat Social i a l'especial de la mineria del carbó (mitjana anual).
- Font: Registre d'accidents de treball del Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya i elaboració del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades de Departament de Treball i del web de la Seguridad Social del Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.

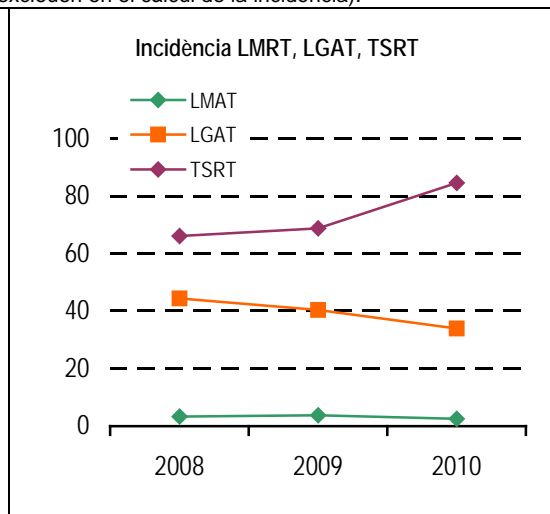
10. Incidència de trastorns de salut relacionats amb el treball (TSRT)

- Definició: Incidència de TSRT per 100.000 persones ocupades.
- Càlcul: Nombre de TSRT notificats en persones ocupades / Població ocupada (mitjana anual).
- Font: Registre de TSRT de la Unitat de Salut Laboral de Barcelona de l'Agència de Salut Pública i EPA, elaboració del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades de l'INE.

Incidència (x 100.000)	Lesions mortals per accident de treball	Lesions greus per accident de treball	Malalties professionals	Trastorns de salut relacionats amb el treball
2008	3,3	44,4	66,6	66,1
2009	3,8	40,4	66,6	68,7
2010	2,6	33,9	66,6	84,5

Nota 1: les dades de malalties professionals són de 2006, les darreres disponibles.

Nota 2: el numerador de la incidència de TSRT no és el del total de casos sinó el dels notificats en persones ocupades en el moment de la notificació, a diferència de les dades de l'apartat 13 que es refereixen a tots els TSRT (notificats en persones ocupades, en atur i també en altres situacions d'inactivitat, sent aquestes dues darreres situacions molt minoritàries, motiu pel qual s'exclouen en el càlcul de la incidència).

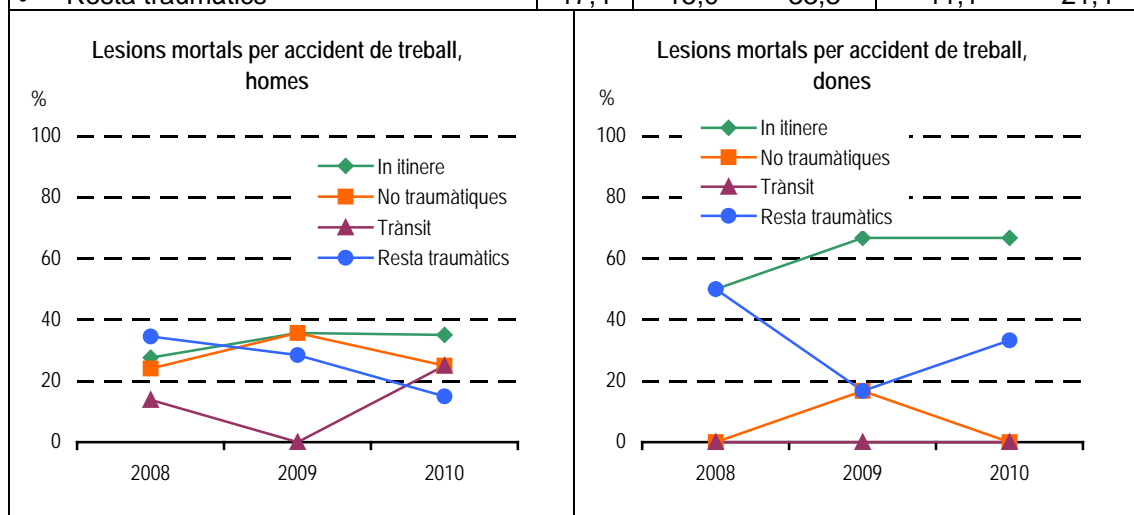
Nota: Lesions mortals per accident de treball (LMRT); lesions greus per accident de treball (LGAT); trastorns de salut relacionats amb el treball (TSRT).

- ➡ 2010 s'ha caracteritzat per la disminució de les lesions mortals i sobretot les greus per accident de treball, mentre que hi ha hagut un augment molt important dels trastorns de salut relacionats amb el treball identificats als Centres d'Atenció Primària.

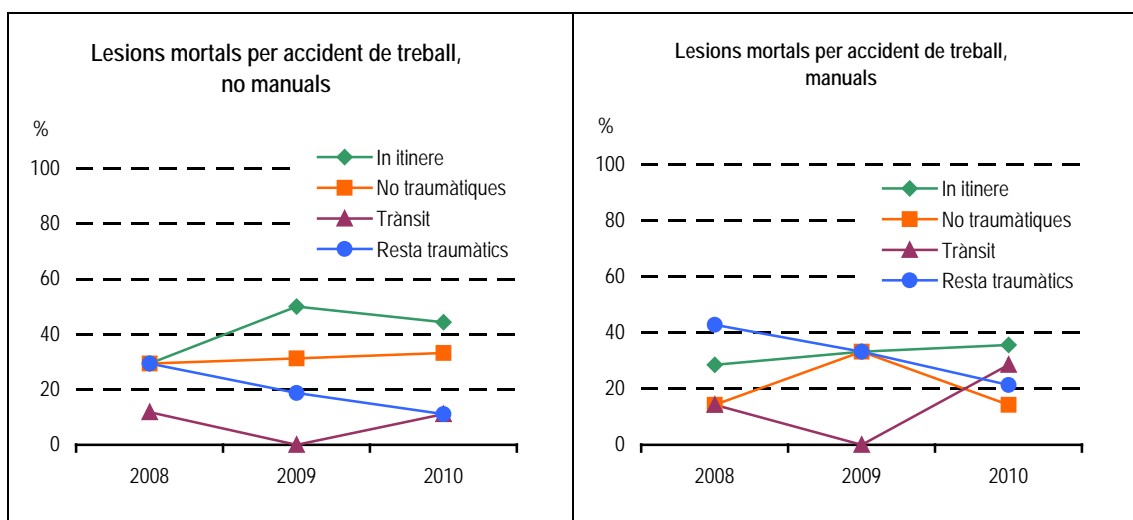
11. Tipus de lesions greus i mortals per accident de treball

- Definició: Proporció de LMAT i LGAT segons tipus ('in itinere', no traumàtiques en jornada, de trànsit en jornada, traumàtics en jornada).
- Càlcul: Nombre de LMAT i LGAT de cada tipus / Nombre de LMAT i LGAT.
- Font: Registre d'accidents de treball del Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya.

Lesions mortals per accident de treball (%)		SEXE		CLASSE SOCIAL	
		total	homes	dones	no manual
2008					
Total (N)	31	29	2	17	14
<i>In itinere</i>	29,0	27,6	50,0	29,4	28,6
<i>En jornada laboral</i>					
• No traumàtiques	22,6	24,1	-	29,4	14,3
• De trànsit	12,9	13,8	-	11,8	14,3
• Resta traumàtics	35,5	34,5	50,0	29,4	42,9
2009					
Total (N)	34	28	6	16	18
<i>In itinere</i>	41,2	35,7	66,7	50,0	33,3
<i>En jornada laboral</i>					
• No traumàtiques	32,4	35,7	16,7	31,3	33,3
• De trànsit	-	-	-	-	-
• Resta traumàtics	26,5	28,6	16,7	18,8	33,3
2010					
Total (N)	23	20	3	9	14
<i>In itinere</i>	39,1	35,0	66,7	44,4	35,7
<i>En jornada laboral</i>					
• No traumàtiques	21,7	25,0	-	33,3	14,3
• De trànsit	21,7	25,0	-	11,1	28,6
• Resta traumàtics	17,4	15,0	33,3	11,1	21,4

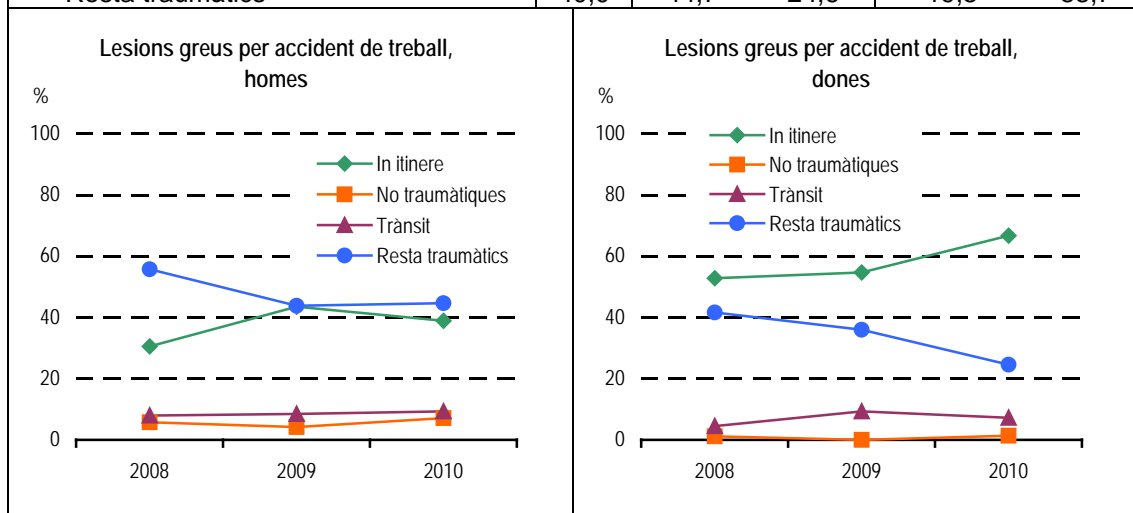
Segueix en pàgina següent

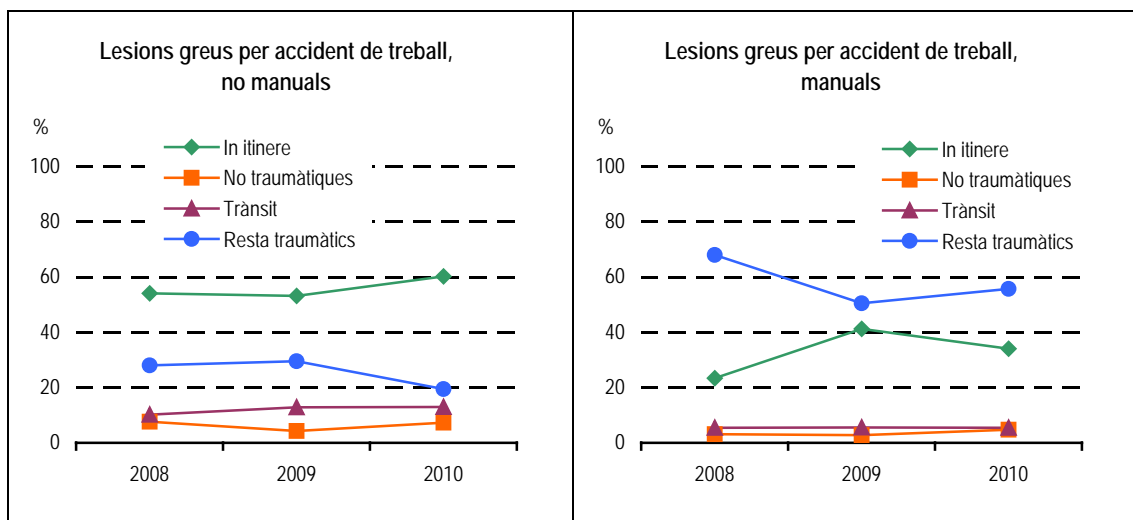
- El 2010 hi ha hagut una reducció de prop d'una tercera part (32,4%) de les lesions mortals per accident de treball en tots els grups analitzats; la menor disminució s'ha produït en els llocs de treball manuals.
- En ambdós sexes i tant en ocupacions manuals com no manuals, els accidents '*in itinere*' han estat els més freqüents.
- La resta d'accidents traumàtics en jornada laboral han disminuït en tots els grups excepte en les dones i també hi ha hagut un augment de les lesions per accident de trànsit, excepte també, entre les dones (cal tenir en compte que els resultats s'han d'interpretar amb precaució donat el baix nombre d'aquestes lesions en alguns grups, sobretot en les dones que han patit tres accidents mortals al llarg de l'any).

Lesions greus per accident de treball (%)		SEXE		CLASSE SOCIAL	
		homes	dones	no manual	manual
2008	<i>total</i>				
Total (N)	417	328	89	157	256
<i>In itinere</i>	35,3	30,5	52,8	54,1	23,4
<i>En jornada laboral</i>					
• No traumàtiques	4,8	5,8	1,1	7,6	3,1
• De trànsit	7,2	7,9	4,5	10,2	5,5
• Resta traumàtics	52,8	55,8	41,6	28,0	68,0
2009					
Total (N)	358	283	75	139	216
<i>In itinere</i>	45,8	43,5	54,7	53,2	41,2
<i>En jornada laboral</i>					
• No traumàtiques	3,4	4,2	-	4,3	2,8
• De trànsit	8,7	8,5	9,3	12,9	5,6
• Resta traumàtics	42,2	43,8	36,0	29,5	50,5
2010					
Total (N)	295	226	69	123	167
<i>In itinere</i>	45,4	38,9	66,7	60,2	34,1
<i>En jornada laboral</i>					
• No traumàtiques	5,8	7,1	1,4	7,3	4,8
• De trànsit	8,8	9,3	7,2	13,0	5,4
• Resta traumàtics	40,0	44,7	24,6	19,5	55,7

Segueix en pàgina següent

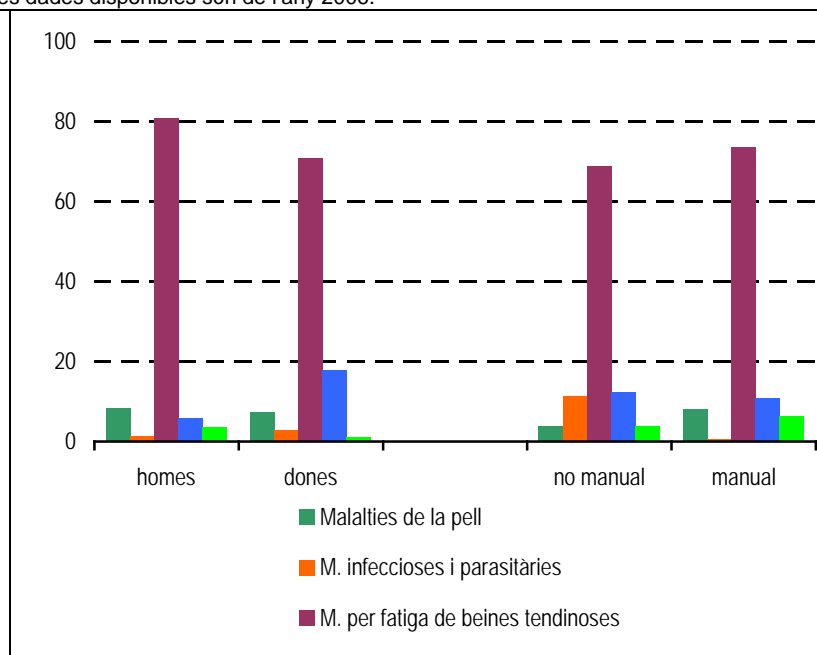
- ➔ Les lesions greus han disminuït un 17,6%, amb la reducció més important en les persones en ocupacions manuals (22,7%) i la menor entre les dones (8%).
- ➔ Les lesions produïdes per accidents '*in itinere*' són les més freqüents entre les dones i les persones en llocs de treball no manuals, mentre que la resta d'accidents traumàtics en jornada ho són entre els homes i les persones en ocupacions manuals.
- ➔ El resultat més destacat és l'augment dels accidents '*in itinere*' i la reducció de la resta d'accidents traumàtics entre les dones i també, encara que en menor magnitud, en les persones d'ocupacions no manuals.

12. Tipus de malalties professionals

- Definició: Proporció de MP amb baixa segons diagnòstic (malalties de la pell, infeccioses i parasitàries, per fatiga de beines tendinoses, per paràlisi dels nervis deguda a pressió, altres).
- Càlcul: Nombre de MP de cada diagnòstic / Nombre de MP.
- Font: Registre de MP del Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya.

Malalties professionals (%)	SEXE			CLASSE SOCIAL	
	<i>total</i>	<i>homes</i>	<i>dones</i>	<i>no manual</i>	<i>manual</i>
2006					
Total (N)	617	321	296	80	537
Malalties de la pell	7,6	8,4	7,4	3,8	8,2
M. infeccioses i parasitàries	1,9	1,3	2,8	11,3	0,6
M. per fatiga de beines tendinoses	73,1	80,8	70,9	68,8	73,7
M. per paràlisi dels nervis deguda a pressió	11,2	5,8	17,9	12,5	11,0
Altres	6,2	3,6	1,1	3,8	6,5

Nota: les darreres dades disponibles són de l'any 2006.

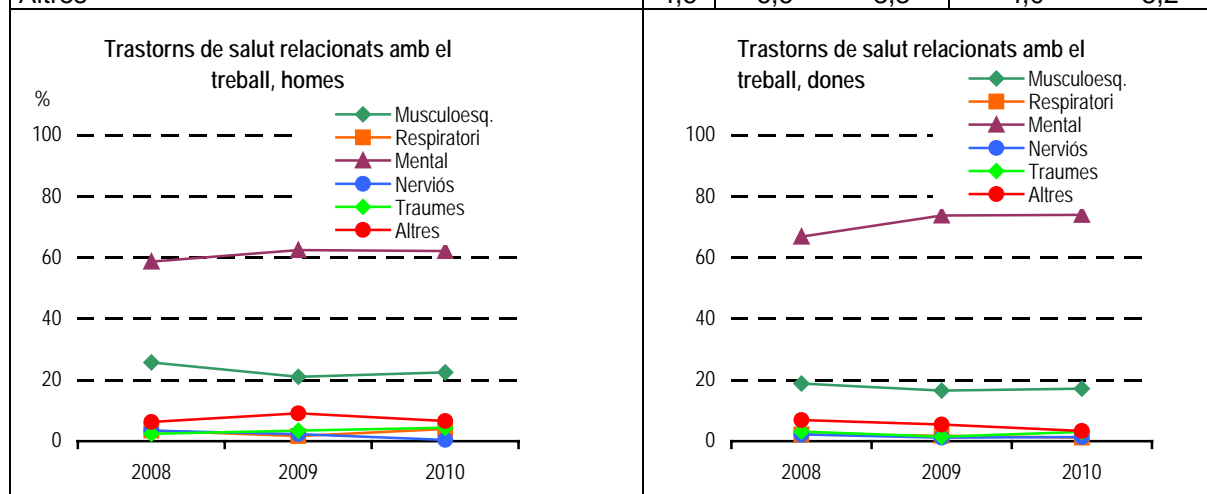

- ➡ Les malalties professionals són molt més freqüents en persones en ocupacions manuals.
- ➡ La major part són malalties que afecten el sistema musculoesquelètic, relacionades amb riscos ergonòmics com els moviments repetitius i les postures forçades.
- ➡ Les malalties infeccioses i parasitàries en les ocupacions no manuals i les de la pell en les manuals, són les que segueixen en freqüència.

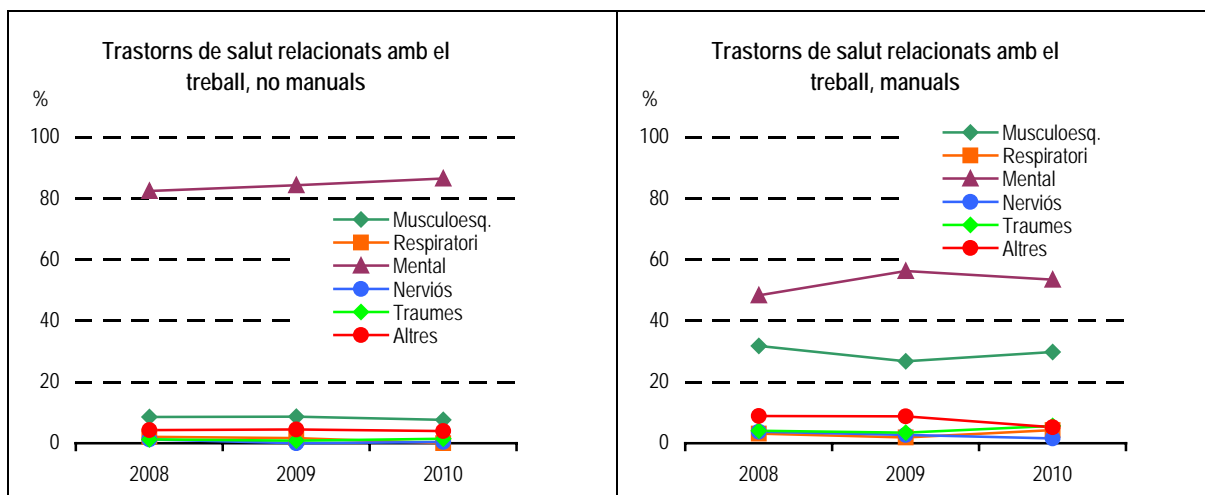
13. Tipus de trastorns de salut relacionats amb el treball

- Definició: Proporció de TSRT segons diagnòstic (malalties del sistema musculoesquelètic i teixit connectiu, malalties del sistema respiratori, trastorns mentals i del comportament, malalties del sistema nerviós, traumatismes i enverinaments, altres).
- Càlcul: Nombre de TSRT de cada diagnòstic / Nombre de TSRT.
- Font: Registre de TSRT de la Unitat de Salut Laboral de Barcelona de l'Agència de Salut Pública.

Trastorns de salut relacionats amb el treball (%)		SEXE		CLASSE SOCIAL	
		total	homes	dones	no manual
2008					
Total (N)	525	206	319	233	292
M. del sistema musculoesquelètic i teixit connectiu	21,5	25,7	18,8	8,6	31,8
M. del sistema respiratori	2,7	3,4	2,2	2,1	3,1
Trastorns mentals i del comportament	63,4	58,7	66,8	82,4	48,3
M. del sistema nerviós	2,7	3,4	2,2	1,3	3,8
Traumatismes i enverinaments	2,9	2,4	3,1	1,3	4,1
Altres	6,9	6,3	6,9	4,3	8,9
2009					
Total (N)	511	177	334	242	262
M. del sistema musculoesquelètic i teixit connectiu	18,0	21,0	16,5	8,7	26,8
M. del sistema respiratori	1,8	1,7	1,8	1,7	1,9
Trastorns mentals i del comportament	69,8	62,5	73,7	84,3	56,3
M. del sistema nerviós	1,6	2,3	1,2	-	2,7
Traumatismes i enverinaments	2,2	3,4	1,5	0,8	3,4
Altres	6,7	9,1	5,4	4,5	8,8
2010					
Total (N)	590	229	361	276	306
M. del sistema musculoesquelètic i teixit connectiu	19,2	22,5	17,2	7,6	29,8
M. del sistema respiratori	2,2	4,0	1,1	-	4,3
Trastorns mentals i del comportament	69,4	62,1	74,0	86,5	53,4
M. del sistema nerviós	1,0	0,4	1,4	0,4	1,6
Traumatismes i enverinaments	3,6	4,4	3,0	1,5	5,6
Altres	4,6	6,6	3,3	4,0	5,2

Segueix en pàgina següent

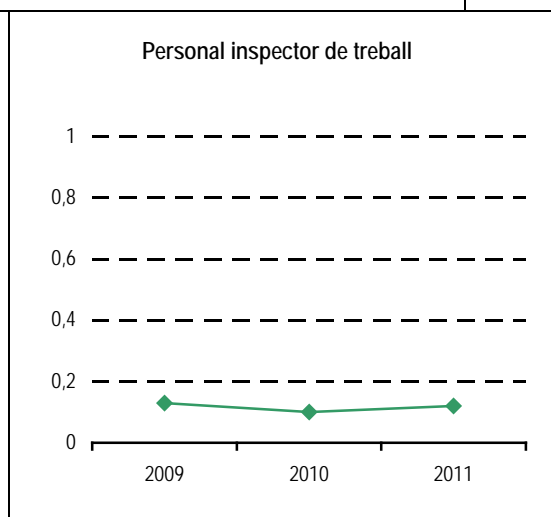
- ➔ El 2010 han augmentat un 15,5% els trastorns de salut relacionats amb el treball, sobretot entre els homes (29,4%).
- ➔ Respecte 2009 hi ha hagut pocs canvis en relació al diagnòstic, tret d'una lleugera disminució de la proporció de trastorns ansiosdepressius i d'augment dels musculoesquelètics entre les persones en ocupacions manuals.

RECURSOS PER A LA PREVENCIÓ

14. Capacitat de fer complir la legislació específica de salut i prevenció de riscos laborals

- Definició: Nombre d'inspectors i inspectores de treball per 1.000 persones ocupades.
- Càlcul: Nombre d'inspectors i inspectores de treball / Població ocupada.
- Font: Inspecció de Treball de Catalunya, Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya. EPA, elaboració del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades de l'INE.

Personal inspector de treball (x 1.000 persones ocupades)	TOTAL
2n trimestre 2009	0,13
2n trimestre 2010	0,10
2n trimestre 2011	0,12

- ➔ El nombre i la taxa d'inspectors i inspectores de la província de Barcelona, que són els mateixos que actuen a nivell de Barcelona ciutat, ha augmentat respecte 2010. L'any 2010 n'eren 63 i el 2011 82. Cal tenir en compte que en aquesta darrera dada s'inclouen els 14 tècnics habilitats que formen part de l'estructura de la Inspecció de Treball de Catalunya i que es dediquen exclusivament a la Seguretat i Salut Laboral.

Conclusions

Els resultats dibuixen els principals trets de la població barcelonina en relació al treball, trets que es caracteritzen per una major presència d'homes que dones en el mercat de treball, una concentració en les edats centrals de la vida amb poca participació de les persones més grans de 54 anys, i una presència majoritària en el sector dels serveis. Amb un atur que afecta sobretot les persones més joves i una temporalitat majoritària en els nous contractes. El perfil de salut és congruent amb aquestes característiques cosa que es manifesta amb una elevada proporció de LMAT i LGAT de tipus 'in itinere', patologia musculoesquelètica i trastorns ansiosdepressius.

Activitat, ocupació i atur

Així com el 2010 hi va haver un lleuger increment de la població activa de totes les edats excepte la major de 54 anys, enguany han estat les persones més joves les que han disminuït la seva presència en el mercat laboral. Paral·lelament hi ha hagut una disminució del nombre de persones aturades que busquen la primera feina i una disminució de la taxa d'atur de les més joves. Aquests resultats suggereixen que les persones més joves en part han millorat la seva situació en el mercat de treball (per un augment de l'ocupació) i en part n'han disminuït la presència (bé perquè no hi han accedit, bé perquè l'han abandonat). Alguns estudis han posat de manifest que allargar els estudis com a estratègia de lluita contra l'atur, té un efecte positiu en la salut de les persones joves,⁵ i també que en aquest col·lectiu la salut mental es relaciona amb la qualitat de la feina i no només amb el fet de tenir un treball.⁶

Temporalitat

Una altra dada a destacar és l'augment de la temporalitat (tant de la taxa com de la proporció de contractes temporals entre els nous contractes) que ja es percebia l'any 2010, però que enguany ha estat superior. Tot i que l'inici de la crisi va comportar una disminució dels contractes temporals deguda a la pèrdua de llocs de treball d'aquestes característiques, els resultats podrien indicar que es tendeix a recuperar l'elevada temporalitat prèvia. La inestabilitat laboral s'ha relacionat amb una pitjor salut^{7 8}, sobretot amb una major presència de trastorns ansiosdepressius⁹, i també amb una major dificultat d'accedir a una vida adulta plena, per exemple en relació a decidir viure en parella i tenir fills.¹⁰

Treball i salut

De manera similar a 2010 els indicadors de salut apunten als efectes de la crisi econòmica, però d'una manera més intensa, reflectit sobretot en la disminució de la incidència tant de les LMAT com de les LGAT, així com de l'increment molt superior al de l'any anterior dels TSRT. L'anàlisi dels tipus de lesions per accident de treball apunta també en el mateix sentit, de manera que en els homes i les persones en ocupacions manuals van disminuir les LMAT traumàtiques en jornada laboral i es van mantenir estables les LGAT de la mateixa naturalesa, mentre que les lesions 'in itinere' van ser les més freqüents de les LMAT en tots els grups analitzats, també les més freqüents de les LGAT entre les dones i les ocupacions no manuals i les segones en homes i ocupacions manuals. Aquests resultats reflecteixen la disminució de la població en els sectors econòmics i ocupacions més exposats a lesions traumàtiques en jornada. Pel que fa als TSRT s'han mantingut com a més freqüents els problemes de salut mental seguits dels musculoesquelètics. L'increment d'aquests trastorns suggereix un empitjorament de les condicions de treball entre les persones ocupades. Alguns estudis han assenyalat alguns col·lectius a risc en situacions de crisi com les persones que mantenen el lloc de treball després d'un expedient de regulació^{11 12}, o els treballadors i treballadores responsables principals de l'aportació de recursos econòmics a la llar que es veuen obligats a fer llargues jornades de treball.¹³

Recursos destinats a la prevenció

Finalment, una dada positiva de 2011 és l'increment dels recursos destinats a la prevenció, amb un augment del nombre i la taxa de personal inspector amb competències de seguretat i salut laboral.

Referències bibliogràfiques

- ¹ Rantanen J, Kauppinen T, Toikkanen J, Kurppa K, Lehtinen S, Leino T. Work and Health Country Profiles. Country profiles and National Surveillance indicators in occupational health and safety. Copenhagen: World Health Organization, 2001.
- ² García AM, Gadea R. Estimaciones de incidencia y prevalencia de enfermedades de origen laboral en España. *Aten Primaria* 2008;40(9):439-46.
- ³ Centers for Disease Control and Prevention. Indicators for Occupational Health Surveillance. *MMWR* 2007;56(No. RR-1):1-7.
- ⁴ European Agency for Safety and Health at Work. A review and analysis of a selection of OSH monitoring systems. Luxembourg, Office for Official Publications of the European Union, 2003.
- ⁵ Dorling D. Unemployment and health. Health benefits vary according to the method of reducing unemployment. *BMJ* 2009;338:b829. doi: 10.1136/bmj.b829.
- ⁶ Graetz B. Health consequences of employment and unemployment: longitudinal evidence for young men and women. *Soc Sci Med.* 1993; 6, 715-724.
- ⁷ Quinlan M, Mayhew C, Bohle P. The global expansion of precarious employment, work disorganization, and consequences for occupational health: placing the debate in a comparative historical context. *Int J Health Serv* 2001;31(3):507-36.
- ⁸ Kivimäki M, Vahtera J, Virtanen M, Elovainio M, Pentti J, Ferrie JE. Temporary employment and risk of overall and cause-specific mortality. *Am J Epidemiol* 2003;158(7):663-8.
- ⁹ Virtanen M, Kivimäki M, Joensuu M, Virtanen P, Elovainio M, Vahtera J. Temporary employment and health: a review. *Int J Epidemiol* 2005;34(3):610-22.
- ¹⁰ Artazcoz L, Benach J, Borrell C, Cortès I. Social inequalities in the impact of flexible employment on different domains of psychosocial health. *J Epidemiol Community Health* 2005;59(9):761-7.
- ¹¹ Ferrie JE, Westerlund H, Virtanen M, Vahtera J, Kivimäki M. Flexible labor markets and employee health. *Scand J Work Environ Health. Suppl* 2008;(6):98-110.
- ¹² Kivimäki M, Vahtera J, Pentti J, Ferrie JE. Factors underlying the effect of organizational downsizing on health of employees: longitudinal cohort study. *BMJ.* 2000;320:971-975.
- ¹³ Artazcoz L, Cortès I, Escribà-Agüir V, Cascant L, Villegas R. Understanding the relationship of long working hours with health status and health-related behaviours. *J Epidemiol Community Health.* 2009;63:521-527.

Centre Col·laborador de l'OMS en
Salut Laboral
*WHO COLLABORATING CENTRE ON
OCCUPATIONAL HEALTH*

C S B Consorci Sanitari
de Barcelona

**Agència
de Salut Pública**

